

(ร่าง)

การก่อตัวของ “กลุ่มศึกษาพัฒนานโยบายเพื่อประเทศไทย” (Thailand Policy Think Tank – TPTT)

๑. **หลักการ** ระบบราชการเป็นโครงการสร้างอำนาจเพื่อการควบคุมมากกว่าเพื่อการพัฒนา สังคมปัจจุบันซึ่งซับซ้อน ยาก และพลิกผันโดยรวดเร็ว เพราะปัจจัยต่างๆ ที่มาได้จากทั่วโลก มีความโกลาหล (Chaos) เป็นประจำมากกว่าช้อยกเว้น ระบบที่ซับซ้อนเช่นนี้ ยากต่อความเข้าใจและแก้ไข โครงสร้างอำนาจที่ปราศจากโครงสร้างทางสมองที่พอเพียง ไม่สามารถเผชิญกับความยากของระบบที่ซับซ้อน การปฏิรูประบบราชการจากองค์กรอำนาจให้เป็นองค์กรทางปัญญา แม้ดีก็ยังเป็นเรื่องที่ทำได้ยากและกินเวลา สิ่งหนึ่งน่าจะเกิดขึ้นควบคู่กันก็คือ การผุดบังเกิดขึ้นของ “เซลล์สมองทางสังคม” (social neurones)

“กลุ่มเซลล์สมองทางสังคม” คือกลุ่มที่ก่อตัวขึ้นจากบุคคล ข้ามสาขา ข้ามองค์กร ทำหน้าที่คิด ศึกษา พัฒนา และเชื่อมโยง ซึ่งอาจจะเขียนเป็นสัญลักษณ์ เหมือนเซลล์สมอง ที่รับรู้ข้อมูล คิดได้ และเชื่อมโยงกับตัวอื่นๆ อีกจำนวนมากเป็นเครือข่าย สมองเป็นเครือข่ายของเซลล์สมอง (neuronal networks) ถ้าสังคมมีเครือข่ายของกลุ่มเซลล์สมองทางสังคม หรือกลุ่มคิดในเรื่องต่างๆ จำนวนมาก สังคมก็เป็นสังคมเครือข่ายคล้ายสมอง เปลี่ยนจากสังคมอำนาจเป็นสังคมอุดมปัญญา

ด้วยเหตุนี้จึงเสนอการก่อตัวของกลุ่มคิด (Think Tank) ทางนโยบายกลุ่มหนึ่ง ตั้งชื่อชั่วคราวว่า “กลุ่มศึกษาพัฒนานโยบายเพื่อประเทศไทย”

๒. **สมาชิกตั้งต้น** เมื่อร่วมต้น สมาชิกอาจประกอบด้วย

(๑) ชัยวัฒน์ ธีระพันธ์	ประธานมูลนิธิการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม
(สถาบันการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม)
(๒) ปกป้อง จันวิทย์	นักวิชาการอิสระและสื่อ อดีตอาจารย์เศรษฐศาสตร์ ธรรมศาสตร์
(๓) ปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขาธิการ กพร. อดีตรองเลขาธิการกฤษฎีกา
(๔) ประวิทย์ ลีสถาพรวงศา	แพทย์ กรรมการ กสทช.
(๕) พิพิธ เอนกนิธิ	กรรมการผู้จัดการธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)
(๖) ภูมิใจ เลขสุนทรากร	พล.อ.ต. ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
(๗) สมศักดิ์ ชุณหรัศม์	แพทย์ ประธานมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ
(๘) สำราญ ฉัตรโท	ที่ปรึกษากิจการกรมการบริหาร สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๓

ต่อไปอาจจะเพิ่มเติมสมาชิกได้อีก ตามที่กลุ่มเห็นสมควร

หมายเหตุ ตามรายชื่อข้างบนอาจถูกกล่าวหาว่าเป็น male chauvinism !

๓. **วิธีทำงาน**

- (๑) มีการประชุมกลุ่ม ทุก ๒ สัปดาห์ หรือทุกเดือน ไม่ควรมีน้อยกว่าเดือนละ ๑ ครั้ง
- (๒) สมาชิกกลุ่มเตรียมเรื่องที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เพื่อสู่การระดมความคิด เมื่อเริ่มต้นให้สมาชิกแต่ละคนนำเสนอ ๑ เรื่อง ควรเตรียมเป็นบทความมาด้วยให้สมาชิกอ่านล่วงหน้า คงเสนอในการประชุมแต่ละครั้งได้ ๑ เรื่องเท่านั้น
- (๓) เรื่องใดที่ระดมความคิดจนชัดเจนแล้ว นำไปสื่อสารต่อสาธารณะทางโซเชียลมีเดีย หรือทางอื่นใด ปกป้อง และสำราญ ซึ่งมีการสื่อสารอยู่ในมืออาจรับผิดชอบในเรื่องนี้
- (๔) ต่อไปการประชุมกลุ่มอาจเป็นเวทีให้คนอื่น ๆ ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาบ้านเมือง มานำเสนอความคิดเห็นของตน เพื่อรับฟังการระดมความคิด
- (๕) เมื่อกลุ่มมีเครดิตพอสมควร อาจจัดประชุมพัฒนานโยบายโดยเชิญบุคคลหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุม ในการประชุมเช่นนี้จะมียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายนั้นๆ ได้รับประโยชน์ไปอย่างเต็มที่ จึงอาจร่วมเป็นเจ้าของจัดประชุมและออกค่าใช้จ่าย

๔. **พยายามทำให้กระบวนการนโยบายสาธารณะครบวงจร** นโยบายสาธารณะที่ดีคือ สติปัญญาสูงสุดของประเทศ ที่กำหนดทิศทางและการพัฒนาประเทศ อันมีผลกระทบต่อทุกองคฺของสังคม จึงต้องช่วยกันทำให้ดีที่สุด

นโยบายสาธารณะที่ดีเกิดได้ยาก เพราะต้องอาศัยสติปัญญาสูงสุดที่ปราศจากอคติทั้งปวง ต้องอยู่บนฐานของการใช้ข้อมูล ความรู้ ความเป็นเหตุเป็นผล การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการตัดสินใจที่ถูกต้อง ซึ่งประมวลออกมาเป็นนโยบาย โดยสาธารณะมีส่วนร่วมที่เรียกว่า **กระบวนการนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม (Participatory Public Policy Process หรือ P⁴)**

การพัฒนานโยบายยังหมายรวมถึงการปฏิบัติตามนโยบายจนมีผลสำเร็จ และการประเมินเพื่อนำผลย้อนกลับมาสู่การปรับตัวทุกระดับอย่างต่อเนื่อง

ถ้ากระบวนการนโยบายสาธารณะครบวงจร วงจรนโยบายก็จะหมุนวนเป็นวัฏจักร แต่ละรอบจะทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างดีขึ้น ที่สำคัญคือทำให้คนไทยทั้งประเทศฉลาดขึ้น

สมาชิกกลุ่มจึงควรกันช่วยพัฒนากระบวนการนโยบายสาธารณะให้ครบวงจร และกระตุ้นและสนับสนุนให้มี policy loops ในเรื่องต่างๆ เกิดขึ้นมาก และเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย เครือข่ายของกระบวนการนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม ก็เป็นเสมือนโครงสร้างทางสมองของประเทศ

๕. **งบประมาณ** เมื่อเริ่มต้นกลุ่มยังไม่มีงบประมาณสนับสนุน ในอนาคตถ้ากลุ่มมีผลงานเป็นที่ยอมรับ คงจะมีแหล่งทุนสนับสนุนโดยไม่ยาก หรือถึงกับสามารถมีการออกกฎหมายรองรับจัดตั้งเป็นสถาบันอิสระเพื่อพัฒนานโยบาย

ใน Ottawa Charter เรื่องการส่งเสริมสุขภาพ ข้อหนึ่งของการที่ประชาชนจะมีสุขภาพดี คือการมี “Healthy public policies” คำนี้ไม่ได้หมายถึงนโยบายสาธารณสุข แต่หมายถึงนโยบายสาธารณะที่ดี มีองค์กรสุขภาพที่ทำหน้าที่ส่งเสริมนโยบายสาธารณะที่ดี เช่น สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (**สช.**) และ **สสส.** กลุ่มอาจสื่อสารกับองค์กรทั้งสองว่าอยู่ในข่ายจะสนับสนุนงบประมาณตั้งต้น (seed money) ในการเริ่มงานของกลุ่มได้หรือไม่

ประเวศ วะสี

ผู้ร่างเอกสารนี้ เพื่อระดมความคิด